

**Gminny Program Wspierania Rodziny
w Gminie Wilkowice**

na lata 2024-2026

**Gmina
Wilkowice**

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
I. Podstawa prawna.	4
II. Diagnoza sytuacji w Gminie Wilkowice.	4
1. Charakterystyka Gminy Wilkowice.	4
2. Diagnoza społeczna w zakresie wspierania rodziny.	12
3. Analiza SWOT.	17
III. Organizacja wsparcia dla rodzin.	19
1. Zadania gminy.	20
2. Zadania powiatu.	21
IV. Realizacja programu.	23
1. Adresaci programu.	23
2. Cel główny i cele szczegółowe programu.	23
3. Harmonogram realizacji zadań programu.	24
4. Podmioty współpracujące.	26
5. Finansowanie programu.	26
6. Przewidywane efekty realizacji programu.	26
7. Możliwe zagrożenia, które ograniczają lub uniemożliwiają osiągnięcie założonych efektów.	27
8. Monitoring programu.	27

Wprowadzenie

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Wilkowice na lata 2024-2026 powstał w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Program ten jest strategicznym dokumentem Gminy Wilkowice opracowanym w celu realizowania przez samorząd konstytucyjnej zasady udzielania szczególnej pomocy rodzinie i dziecku. Art. 176 pkt 1 cytowanej ustawy określa, że do zadań gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich programów wsparcia rodziny.

Rodzina jest podstawową komórką życia społecznego, która jest pierwszym i najważniejszym środowiskiem wychowawczym dziecka. Rodzina dziecka wpływa na jego osobowość, życie i rozwój. Jest miejscem, w którym dziecko doświadcza swoich pierwszych kontaktów z otoczeniem, zaczyna poznawać i rozumieć wartości społeczne. Rodzina to także najbliższe człowiekowi środowisko życia, najbliższa mu grupa, która może, a właściwie powinna wzbogacać jego życie, zaspokajać podstawowe potrzeby biologiczne, psychiczne, materialne, dawać poczucie bezpieczeństwa, zadowolenie i psychiczne oparcie. Rodzina poprzez różnorodne oddziaływania opiekuńcze i wychowawcze, przyczynia się do fizycznego, psychicznego i społecznego rozwoju dziecka. Dzięki tym oddziaływaniom przygotowuje je do samodzielnego życia w społeczeństwie. Równocześnie rodzina przekazuje dziecku wartości, normy, wzory zachowań i obyczaje kulturowe społeczeństwa, do którego przynależy.

Zadaniem programu jest tworzenie systemu wspierania rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Podstawowym założeniem programu jest utworzenie spójnego, interdyscyplinarnego wsparcia dzieci oraz wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Wszelkie działania służb i instytucji pracujących na rzecz dobra dziecka i rodziny powinny być zintegrowane i uwzględniać prawo do zachowania tożsamości dziecka i jego prawa do utrzymania kontaktów z rodzicami. Realizowane w ramach Programu zadania koncentrować będą się nie tylko na dziecku, ale również na całej rodzinie.

Zdarza się jednak, że w rodzinie występują różne sytuacje wskazujące na niewłaściwe zachowania i postawy rodzicielskie, oraz pewne elementy ukazujące niestosowność różnych sytuacji życia rodzinnego. Jeżeli jednak w życiu codziennym rodziny, sytuacje o zabarwieniu negatywnym nasilają się, a towarzyszyć temu będzie brak więzi emocjonalnych, to wówczas można stwierdzić, że rodzina nie spełnia należycie powierzonych jej funkcji staje się wtedy rodziną dysfunkcyjną, w której występuje brak lub poważny niedostatek w zaspokajaniu potrzeb biologicznych, rozwojowych i uczuciowych, później następuje dezorganizacja całego środowiska wychowawczego, społecznego, a także emocjonalnego i strukturalnego. Rodzina dysfunkcyjna nie wywiązuje się w pełni z obowiązków wobec własnych dzieci, zaniedbując realizację funkcji, lub też stwarza zagrożenie występowania tego stanu.

Odpowiednio zaprojektowane instytucjonalne formy wsparcia powinny mieć charakter pomocniczy, tj. uwzględniać zasoby własne rodziny, odbywać się przy jej aktywnym udziale oraz za jej zgodą. Powyższe oddziaływania pozwolą rodzinom odzyskać poczucie własnej sprawczości i powrócić do prawidłowego wykonywania zadań i funkcji.

Interdyscyplinarną pomoc rodzinom przeżywającym trudności oraz sytuacje kryzysowe powinny świadczyć lokalne służby i instytucje publiczne, organizacje pozarządowe oraz inne podmioty działające na rzecz dziecka i rodziny. Ich działania powinny opierać się na zasadach wzajemnej współpracy oraz poszanowania godności wszystkich uczestników działań. Realizacja programu będzie odbywać się za zgodą rodziny i z jej aktywnym udziałem, przy wykorzystaniu jej zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

I. Podstawa prawna działań zawartych w Programie.

Podstawy prawne działań ujętych w Programie korespondują z kierunkami działań przyjętymi w następujących aktach prawnych:

- ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej,
- ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe,
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

II. Diagnoza sytuacji w Gminie Wilkowice.

1. Charakterystyka Gminy Wilkowice

Gmina Wilkowice licząca 12 671 mieszkańców to jednostka administracyjna złożona z trzech sołectw: Wilkowice, Bystra i Mieszna, których całkowita powierzchnia wynosi 34 km². Ta jedna z mniejszych obszarowo gmin o charakterze wiejskim położona jest w południowej części województwa śląskiego, w powiecie bielskim, w pobliżu Bielska-Białej i stanowi część Aglomeracji Bielskiej.

Położenie Gminy na pograniczu Beskidu Śląskiego i Małego oraz Kotliny Żywieckiej (w tzw. Bramie Wilkowickiej) powoduje, że otoczona z jednej strony pasmem gór Beskidu Śląskiego z Kozią Górą, Szyndzielnią, Klimczokiem i Magurą, z drugiej Beskidu Małego z Czuplem, Magurką Wilkowicką i Rogaczem posiada gospodarstwa agroturystyczne, domy wczasowe, hotele, zajazdy i restauracje, a także trzy schroniska górskie na Magurce Wilkowickiej, Klimczoku i Szyndzielni. Wg GUS w 2023 r. na terenie Gminy Wilkowice działało 6 turystycznych obiektów noclegowych i w stosunku do 2022 r. ich liczba wzrosła z 5 do 6.

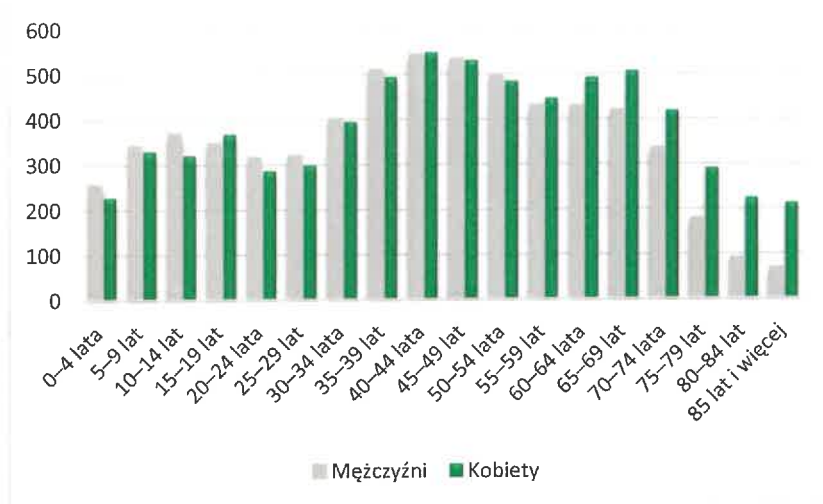
Dominuje tu niska zabudowa domów jedno i wielorodzinnych, a gęstość zaludnienia wynosi 373,78 osób na km². Wg GUS na 10 tys. ludności oddano do użytkowania w 2020 r. - 41,6 mieszkań, w 2021 – 35,1 mieszkań, w 2022 – 41,2 mieszkań, a w 2023 – 35,3 mieszkań. W GUS w 2022 r. wydatki z budżetu gminy na gospodarkę mieszkaniową wyniosły 3 866 136,08 zł.

W dwóch z trzech miejscowości położonych na terenie Gminy działają dwa szpitale: w Bystrej – specjalistyczne Centrum Pulmonologii i Torakochirurgii oraz w Wilkowicach – Szpital Kolejowy. Dodatkowo na terenie Gminy działają 2 przychodnie podstawowej opieki zdrowotnej (dane GUS 2023 r.), które w 2023 r. łącznie udzieliły 51 650 porad.

Wg GUS w 2023 r. w Gminie Wilkowice **na stałe jak i czasowo** było łącznie zameldowanych 13 269 mieszkańców, w tym 6 404 mężczyzn i 6 865 kobiet (tj. mniej o 73 osoby mniej niż w roku 2022). Wg danych Urzędu Gminy w 2023 r. **na stałe** było łącznie zameldowanych **12 671** osób, w tym **6 103 mężczyzn i 6 568 kobiet** (tj. mniej o 33 osoby).

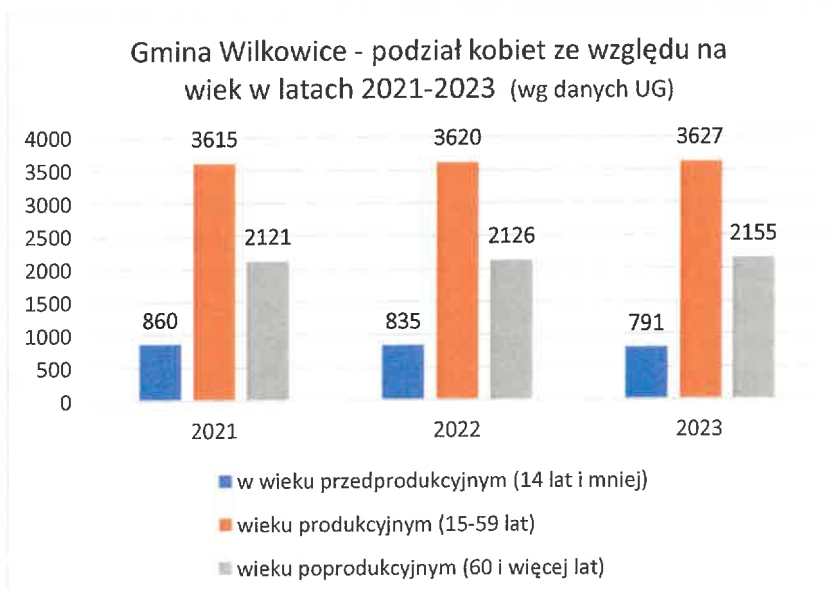
W Gminie Wilkowice wg danych GUS w 2023 r. na 100 mężczyzn przypada 107 kobiet.

Ludność Gminy Wilkowice wg płci i wieku (dane wg GUS - rok 2023)

Pomoc i wsparcie w Gminie Wilkowice w 2023 r. uzyskało 1302 osoby co stanowi 10,1 % wszystkich mieszkańców gminy i ich liczba zwiększyła się w stosunku do 2022 r o 86 osób. W przypadku długotrwale korzystających z pomocy społecznej w 2022 r. i 2023 r. jest 51 osób. Głównymi przyczynami ubiegania się o pomoc społeczną w gminie Wilkowice były kolejno: niepełnosprawność, długotrwała choroba, ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, bezrobocie.

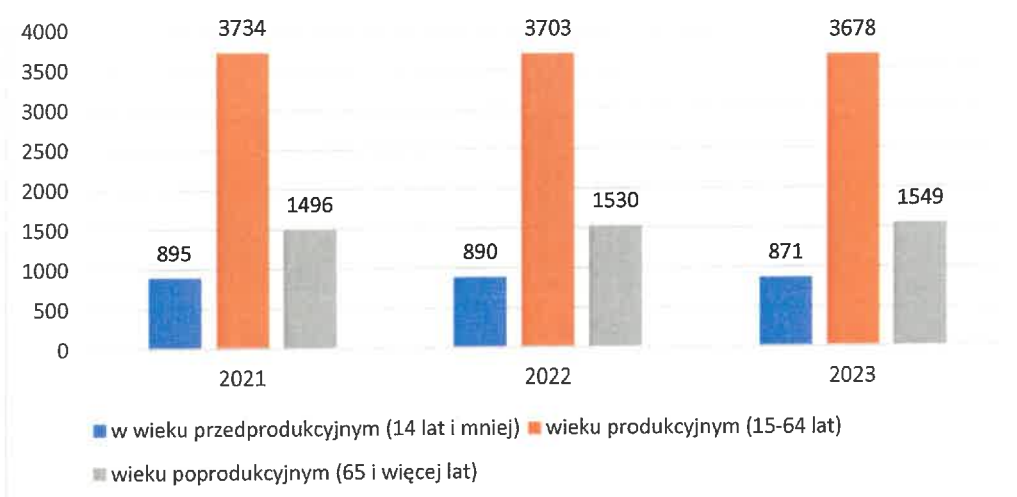
Ze stałych świadczeń pomocy społecznej korzysta 96 osób, w tym: 21 osób w wieku poprodukcyjnym i 58 w wieku produkcyjnym oraz 17 osób w wieku 0-17 lat.

(źródło: opracowanie własne GOPS).

Wśród 44 kobiet z 96 osób ogółem, którym przyznano świadczenie w GOPS, jest 8 osób w wieku 0-17 lat, 23 kobiety w wieku 18-59 lat oraz 13 osób powyżej 60 roku życia. 26 kobiet długotrwale korzysta ze świadczeń pomocy społecznej.

Gmina Wilkowice - podział mężczyzn ze względu na wiek w latach 2021-2023 (wg danych UG)

Zmiany gospodarcze i społeczno-polityczne w latach 90 XX wieku miały istotny wpływ na przyjęcie strategii rozwoju Gminy Wilkowice.

Proces stopniowego przekształcania terenów wiejskich w przemysłowe rozpoczął się w 1997 r., kiedy Uchwałą Rady Gminy Wilkowice podjęto decyzję o utworzeniu terenów przemysłowych i usługowych. W ten sposób na terenie Gminy utworzono na 27 ha spośród 36 ha wydzielonych w 2006 r. Strefę Aktywności Gospodarczej (SAG), która w 2012 r. została dwukrotnie rozszerzona. W 16 działających firmach zatrudnionych jest ok. 2000 pracowników (brak szczegółowych danych na rok 2023). W ciągu 20 lat. Urząd Gminy wydał zezwolenia na ulokowanie kilkunastu nowych zakładów przemysłowych na terenie Gminy - ostro określając normy środowiskowe.

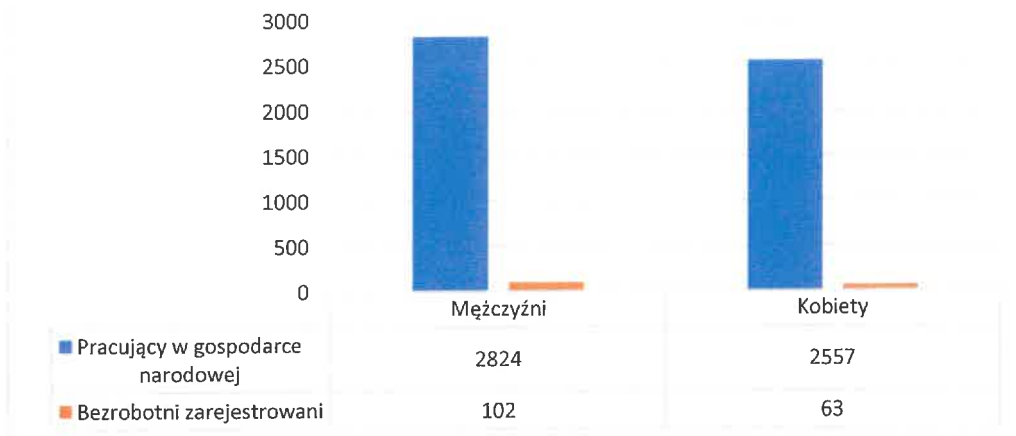
Wg GUS - od 2022 r. udział powierzchni objętej Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wilkowice wynosi 100,1%.

Obecnie SAG funkcjonuje na terenie przygotowanym komunikacyjnie pomiędzy węzłem Wilkowice oraz Buczkowice przy drodze ekspresowej S1 relacji Bielsko-Biała – Zwardoń, w odległości 500 m. od stacji kolejowej PKP Wilkowice usytuowanej przy linii kolejowej nr 139.

Na terenie Gminy Wilkowice kursują autobusy Komunikacji Beskidzkiej (dawny PKS), jak również autobusy MZK Bielsko-Biała, w ograniczonym czasie i zakresie zapewniając dojazd do pracy i szkół średnich i wyższych uczelni na terenie Bielska-Białej. Działają również prywatne firmy przewozowe obsługujące busami Gminę Wilkowice, jak i sąsiednie Gminy. Obecnie na terenie Gminy łączna długość dróg rowerowych wynosi 2,8 km. Urząd Gminy Wilkowice podpisał porozumienie międzygminne w zakresie utworzenia krajowej trasy rowerowej nr 17 na terenie miast: Czechowice-Dziedzice, Bielsko-Biała, Żywiec oraz gmin: Buczkowice, Łodygowice i Wilkowice. Planowana inwestycja ma na celu utworzenie spójnego i bezpiecznego ciągu rowerowego łączącego Bielsko-Białą i Gminę Wilkowice, zgodnego ze standardami Regionalnej Polityki Rowerowej Województwa Śląskiego. Velo Biała (trasa rowerowa nr 17) stanowić ma element subregionalnej mobilności oraz produkt rekreacyjno-turystyczny służący mieszkańcom województwa śląskiego.

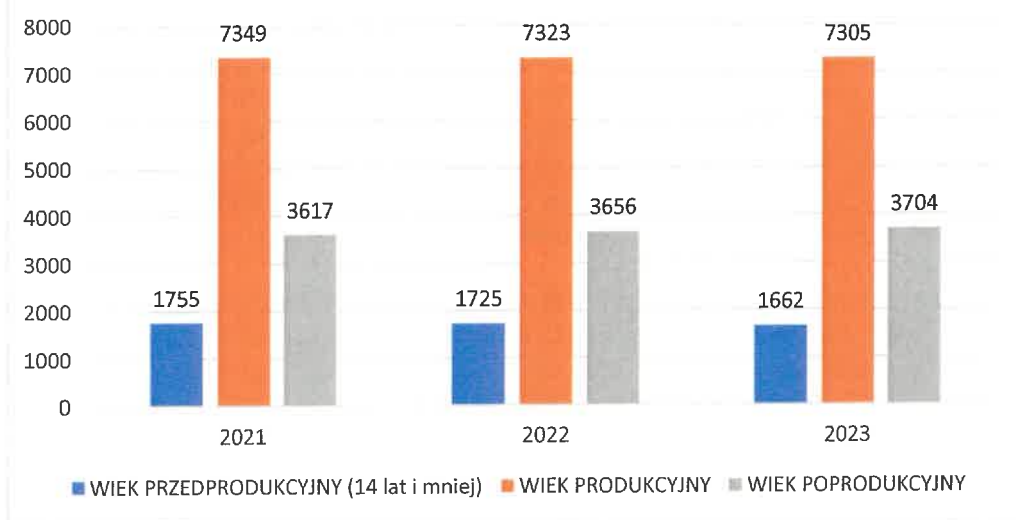
Utworzenie SAG miało istotne znaczenie dla rozwoju transportu publicznego w rejonie strefy, jak i na powstanie siatki połączeń komunikacyjnych oraz na rynek pracy i stopień bezrobocia na terenie Gminy Wilkowice.

Gmina Wilkowice - rynek pracy
(stan na grudzień 2022 r.)

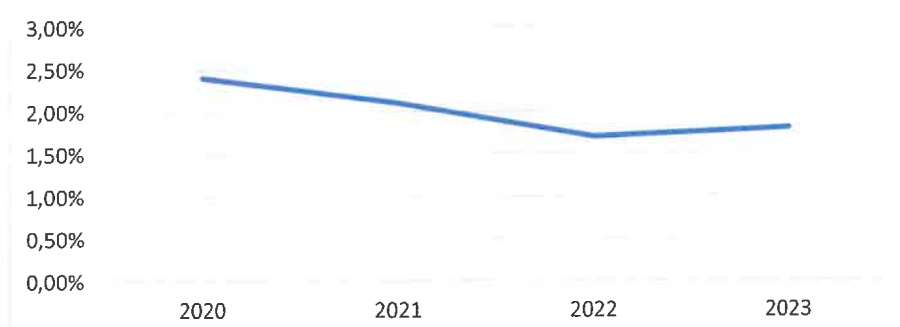
Średnia wieku pracujących w gospodarce narodowej wyniosła (wg GUS na dzień 31 grudnia 2022 r.) u mężczyzn – 43,5 lat, a u kobiet 43,4 lat. Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada 71,7 osób w wieku poprodukcyjnym.

Gmina Wilkowice - ludność w latach 2021-2023
(podział ze względu na grupy wiekowe)

Podział ludności wg wieku (dane UG)	ROK		
	2021	2022	2023
WIEK PRZEDPRODUKCYJNY (14 lat i mniej)	1755	1725	1662
WIEK PRODUKCYJNY	7349	7323	7305
WIEK POPRODUKCYJNY	3617	3656	3704
OGÓŁEM	12721	12704	12671
LUDNOŚĆ na 1 km²	375,25	374,75	373,78

Gmina Wilkowice - udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (%) wg GUS

Na terenie Gminy nie ma siedziby korporacja taksówek. Brak własnej miejskiej komunikacji, jak i taksówek na terenie Gminy niejednokrotnie stanowi problem dla samotnych osób starszych, które często mają problem z poruszaniem się i dojazdem do ośrodków zdrowia.

Dodatkowo, Zespół Obsługi Szkół i Przedszkoli w Wilkowicach zorganizował w roku szkolnym 2021/2022 w imieniu Gminy zorganizował bezpłatny transport dla 66 uczniów do szkół podstawowych oraz do przedszkoli na terenie gminy Wilkowice, a także zostały zakupione dla uczniów, w Komunikacji Beskidzkiej, bilety miesięczne dla dojeżdżających z Mesznej do SP nr 2 w Bystrej. Zorganizowano również dowóz osób niepełnosprawnych w różnych formach do placówek oświatowych na terenie Bielska-Białej oraz Żywca. Od 1 września 2021 r. do 30 czerwca 2022 r. koszt dowozu ogółem dzieci do szkół podstawowych oraz dzieci niepełnosprawnych za okres 10 miesięcy wyniósł 203 903,58 zł. Biorąc pod uwagę, że na terenie Gminy Wilkowice w roku szkolnym 2021/2022 do 3 publicznych przedszkoli uczęszczało 311 dzieci w wieku 3-6 lat, a do szkół podstawowych 1023 uczniów w wieku 7-15 lat - jest to niewielki procent korzystających z darmowego dowozu do placówek oświatowych.

Niewiele rodzin skorzystało z pomocy materialnej o charakterze socjalnym w formie stypendium szkolnego.

W roku szkolnym 2019/2020 ze stypendium szkolnego skorzystało 19 dzieci, a nakład finansowy wyniósł 10 673,15 zł z czego wysokość wykorzystanych środków z budżetu gminy wyniosło 2134, 63 zł.

Dodatkowo w roku szkolnym 2021/2022, w ramach programu „Pomoc państwa z zakresu dożywiania” finansowanego z GOPS, skorzystało 8 uczniów szkół podstawowych spośród 704 uczniów (69% ogółu uczniów) korzystających z żywienia w stołówkach szkolnych.

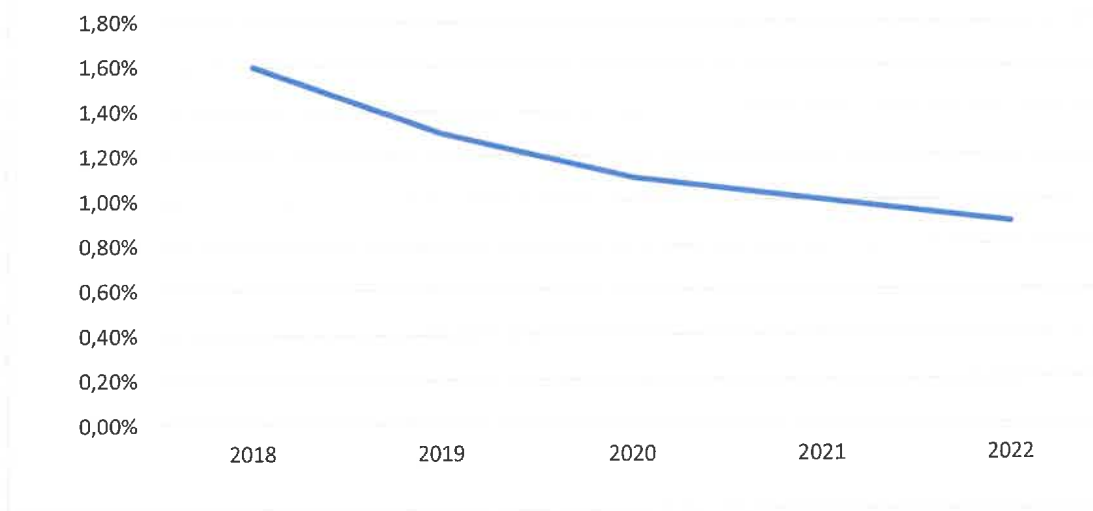
Niezależnie od pomocy materialnej na terenie Gminy uczniowie szkół podstawowych w ramach realizowanego „Lokalnego programu wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży w Gminie Wilkowice” mogą ubiegać się o nagrody i stypendia. W roku szkolnym 2021/2022 za wyniki w nauce oraz nagrody za osiągnięcia sportowe przyznano 19 uczniom klas IV-VI na łączną kwotę 8 050 zł, 37 uczniom klas VII-VII na łączną kwotę 12 450 zł, 18 uczniom za osiągnięcia sportowe na łączną kwotę 3 950 zł.

Na terenie Gminy Wilkowice, oprócz jednego Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Mesznej i dwóch Szkół Podstawowych o podstawowym profilu nauczania działają dwie Szkoły Podstawowe z Oddziałami Sportowymi, trzy przedszkola publiczne i 4 przedszkola prywatne (które w roku szkolnym 2021/2022 obsługiwały 213 dzieci). 34% dzieci w szkołach podstawowych skorzystało z opieki w funkcjonujących świetlicach szkolnych. Dzięki Narodowemu Programowi Rozwoju Czytelnictwa realizowanego w latach 2021-2025 i uzyskanemu wsparciu w wysokości 33 750 zł. - dzieci w szkolnych bibliotekach będą mogły sięgać po nowości wydawnicze, a także korzystać z nowego wyposażenia.

W ostatnich latach na terenie Gminy działały dwa żłobki oraz jeden klub dziecięcy.

W Gminie Wilkowice systematycznie zaczęła spadać liczba osób korzystająca ze świadczeń pomocy społecznej co prezentuje poniższy wykres (opracowany na podstawie danych GUS).

Gmina Wilkowice - udział osób korzystających ze świadczeń społecznych ogółem (%) wg GUS

Na spadek liczby osób korzystających ze świadczeń rodzinnych wpłynęło kilka czynników.

Do roku 2020 GOPS Wilkowice obsługiwał m.in. takie programy społeczne jak świadczenia wychowawcze oraz program Dobry start 300+, a do końca maja 2022 r. program Rodzina 500+. Obecnie - decyzją Rządu - są one obsługiwane przez ZUS.

Dodatkowo, na terenie Gminy Wilkowice podobnie jak na terenie całego kraju, od 2013 r. następuje spadek liczby urodzeń dzieci, co przekłada się również na spadek liczby osób korzystających ze świadczeń rodzinnych. Nie bez znaczenia jest fakt, niskich kryteriów dochodowych na jednego członka rodziny uprawniających do pobierania świadczeń rodzinnych oraz korzystania z okresowych programów rządowych. Brak podnoszenia od wielu lat przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w/w kryteriów przy jednoczesnym podniesieniu wysokości płacy minimalnej oraz waloryzacji rent i emerytur spowodowało, że wiele rodzin, osób samotnych czy starszych znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej nie kwalifikuje się do wypłaty świadczeń naliczanych i wypłacanych za pośrednictwem GOPS czy ZUS.

Obecnie GOPS obsługuje takie świadczenia rodzinne jak:

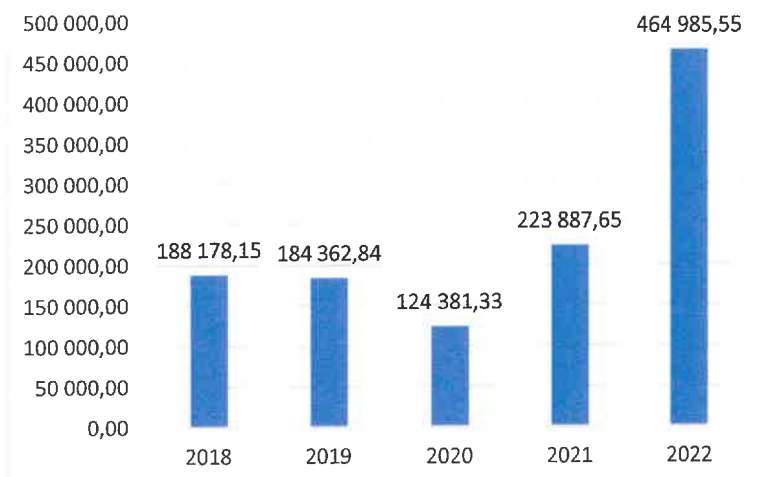
Rodzaj świadczenia	Rok			
	2020	2021	2022	2023
Dział – Świadczenia Rodzinne	Liczba wniosków			
Świadczenia rodzinne				
Zasiłek rodzinny wraz z dodatkami	210	170	207	114
Zasiłek pielęgnacyjny	78	54	72	85
Świadczenie pielęgnacyjne	23	19	29	28
Świadczenie rodzicielskie	19	22	16	15
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka tzw. „becikowe”	81	61	66	28
Fundusz alimentacyjny	29	30	29	30
Okresowe programy rządowe				
Dodatek do innych źródeł ciepła dla gospodarstw domowych (innych niż węgiel)			527	
Dodatek elektryczny			22	26
Refundacja podatku VAT za dostarczone paliwa gazowe			1983	220
Dodatek osłonowy			1065	268
Czyste powietrze	2	66	35	101
W sumie:	442	422	4051	915
Łącznie:	5830 (w tym 61 wniosków zostało złożonych przez obywateli Ukrainy z zakresu świadczeń rodzinnych)			

W zakresie pomocy społecznej GOPS realizuje takie programy rządowe jak:

1. Posiłek w szkole i w domu
2. Opieka wytchnieniowa (OW)
3. Asystent rodziny
4. Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością

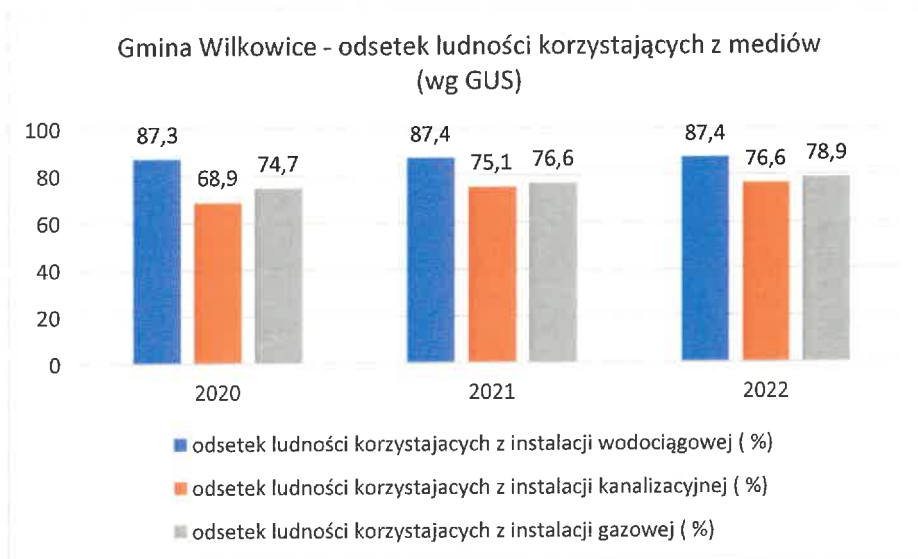
Na pomoc społeczną w 2022 r. (wg GUS) z budżetu gminy Wilkowice wydatkowano 3 376 339,21 zł, a na pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej 6 342 222,84 zł.

Gmina Wilkowice - wydatki na przeciwdziałanie alkoholizmowi (zł)

(dane wg GUS).

Na przestrzeni ostatnich 20 lat zmieniła się również jakość życia mieszkańców pod względem dostępności do mediów. Zaczął wzrastać odsetek ludności korzystającej z instalacji wodociągowej, kanalizacji oraz instalacji gazowej i od ostatnich 4 lat utrzymuje się na zbliżonym poziomie lub niewiele wzrasta.

Lesistość i ukształtowanie terenu sprzyja rodzinnemu spędzaniu czasu wolnego, a także rozwojowi sportu i turystyki, który stanowi istotny element strategii rozwoju. Obecnie w Gminie Wilkowice działa 7 klubów sportowych liczących 735 członków, 722 ćwiczących, 23 trenerów i 3 instruktorów sportowych. Pod względem liczby klubów Gmina Wilkowice wyprzedziła Jaworze, Buczkowice, Kozy, Szczyrk, Porąbkę i Wilamowice pozostając na równi z Bestwiną. Bogata infrastruktura sportowa sprzyja nie tylko aktywnemu trybowi życia mieszkańców, ale również organizacji różnego rodzaju wydarzeń sportowych. Takie miejsca jak Lasek Wilkowicki czy Park obok Urzędu Gminy o bogatej florze i faunie, wzbogacone o „Ścieżki przyrodniczo-dydaktyczne”, zachęcają do spacerów, tak jak i dobrze oznakowane trasy turystyczne znajdujące się na obszarze Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego oraz Beskidu Małego w granicach, utworzonego w 2008 r., Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk „Beskidu Śląskiego”, jak i

„Beskidu Małego”, a które powstały w ramach programu „Natura 2000”. Prowadzi tu też, z zapory w Wapienicy, wytyczona przez Nadleśnictwo Bielsko, „Ścieżka dydaktyczna Beskidu Śląskiego”. Obok walorów przyrodniczych na każdym kroku spotkać można dzieła twórców regionalnych, zabytki i inne atrakcje, które zachęcają turystów do odwiedzenia gminy. Należą do nich m.in. neogotycki Kościół parafialny pw. Św. Michała Archanioła w Wilkowicach, wzniesiona w 1810 r. kapliczka w Mesznej, Huciska założone 430 lat temu z Hutą Szkła, Różańcowy Szlak Maryjny w Mesznej złożony z 19 drewnianych kapliczek wykonanych przez miejscowych artystów, a także Muzeum, Park czy Ławeczka Juliana Fałata w Bystrej oraz Kapła wraz z Krzyżem w Wilkowicach. W Gminnym Ośrodku Kultury „Promyk” oferującym bogaty program kulturalny można zobaczyć w utworzonej Galerii, obrazy na szkle malowane, prace z bibuły, linoryty, rzeźby w kamieniu czy drewnie wykonane przez miejscowych artystów, których postaci, jak i dzieła można zobaczyć na stronie internetowej GOK Promyk. Na terenie gminy znajdują się również liczne pomniki i obeliski.

Inwestycje na terenie Gminy Wilkowice w dużej mierze były realizowane dzięki pozyskanym funduszom z budżetu Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa i z budżetu gminy.

2. Diagnoza społeczna w zakresie wspierania rodziny.

Diagnoza lokalna dotycząca dysfunkcyjności rodzin w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych została dokonana w oparciu o dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wilkowicach. Pomoc rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz opieka nad dzieckiem obejmuje edukację rodzin skupiającą się na przekazywaniu właściwego modelu dotyczącego wypełniania ról rodzicielskich, pracę socjalną w rodzinach wychowujących dzieci, udzielanie wsparcia rodzinom będącym w niekorzystnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.

W prawidłowo funkcjonującej rodzinie dziecko poznaje właściwe wartości i przygotowuje się do pełnienia ról społecznych. Aktualnie rodzina narażona jest na szereg negatywnych zjawisk, które wpływają w większym lub mniejszym stopniu na jej dezorganizację. Wzrastająca ilość osób z niepełnosprawnością i długotrwale chorych oraz uzależnionych od alkoholu, narkotyków, innych środków psychoaktywnych, także uzależnień behawioralnych, stwarza to zagrożenie dla funkcjonalności rodziny. Dysfunkcyjny dom rodzinny stanowi źródło frustracji, co w konsekwencji może zaburzać jego rozwój biopsychiczny i społeczny. Dysfunkcyjność w tym aspekcie może obejmować niepowodzenia w realizacji zadań wychowawczych, kryzysy małżeńskie oraz niepowodzenia związane z niezaspokajaniem potrzeb dziecka. Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki, gdyż z racji wieku nie jest ono w stanie samodzielnie sobie jej zapewnić oraz jego wychowanie w celu przygotowania dziecka do życia w społeczeństwie. Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania, przepisu ustawy o pomocy społecznej wskazują zwłaszcza na rodziny niepełne i wielodzietne. Bezradność występować może także w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego – problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób. W Gminie Wilkowice pracował jeden asystent rodziny, który w 2023 roku obejmował wsparciem 10 rodzin. Na przestrzeni lat 2019-2023 zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy asystenta rodziny. Analizując szczegółowe dane GOPS w Wilkowicach z trzech ostatnich lat można zauważyć, iż liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności wychowawczej jest coraz niższa. Przyczyną bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych są najczęściej uzależnienia, niski poziom umiejętności wychowawczych, a kolejno przemoc w rodzinie, niepełna rodzina oraz niepełnosprawność/długotrwała choroba. Rzadziej ubóstwo, niskie dochody czy wielodzietność. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej w 2023 wyniosła 27.

Istotną rolę, zgodną z polityką społeczną państwa, odgrywa praca socjalna realizowana na rzecz rodzin w połączeniu ze wsparciem finansowym, rzeczowym lub żywieniowym. Pracownicy socjalni, zatrudnieni w ośrodku pomocy społecznej mają pierwszy bezpośredni kontakt z rodziną w środowisku. Po zdiagnozowaniu problemów rodzina może uzyskać wsparcie asystenta rodziny.

Asystent rodziny podejmuje działania na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wilkowicach zatrudnia jednego asystenta rodziny w systemie zadaniowego czasu pracy. Liczba rodzin, z którymi asystent rodziny może prowadzić pracę jest uzależniona od stopnia trudności i wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15 rodzin. Należy zaznaczyć, że wspieranie rodziny prowadzone jest za jej zgodą i przy aktywnym jej udziale. Obowiązek współpracy z asystentem rodziny może na rodzinę nałożyć postanowieniem sąd rejonowy.

Obecnie wsparciem asystenta rodziny objętych jest 7 rodzin, w których łącznie jest 15 dzieci. W trzech rodzinach wsparcie asystenta rodziny wynika z postanowienia sądu. Rola asystenta rodziny polega na aktywnym wspieraniu rodziny. Głównym celem pracy asystenta jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podejmowanie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie. Praca asystenta rodziny ma charakter kompleksowy, nakierowana jest na pomoc w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo – wychowawczych, problemów socjalnych rodziny (mieszkaniowych, materialnych, zdrowotnych itp.), wspiera także w podejmowaniu aktywności społecznej i zawodowej.

Zgodnie z założeniami ustawy praca asystenta rodziny jest również realizowana w przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Wówczas asystent rodziny uczestniczy w działaniach podejmowanych na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej. Aktualnie w pieczy zastępczej przebywa 25 dzieci z terenu Gminy Wilkowice.

Zadania ujęte w Programie wspierają rodziny przeżywające trudności, w celu przywrócenia zdolności do prawidłowego wypełniania ról społecznych. Do określenia zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny niezbędna jest analiza danych o rodzinach z terenu gminy Wilkowice objętych wsparciem m. in. Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną:

Wyszczególnienie	Liczba osób którym przyznano świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych	95	71	108
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych (specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi)	10	10	14
Pomoc w postaci pracy socjalnej ogółem	x	291	487
W tym wyłącznie w postaci pracy socjalnej	x	221	379

Źródło: dane GOPS w Wilkowicach

Powody przyznania świadczeń z pomocy społecznej:

Powody udzielania pomocy	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
ubóstwo	50	72
bezdomność	1	1
potrzeba ochrony macierzyństwa w tym wielodzietność	6	28
	3	17
bezrobocie	21	36
niepełnosprawność	77	100
długotrwała lub ciężka choroba	50	57
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	27	58
w tym rodziny niepełne	6	17
rodziny wielodzietne	3	16
przemoc w rodzinie	1	1
alkoholizm	10	17
narkomania	1	1
trudności w przystosowaniu po opuszczeniu zakładu karnego	1	6
zdarzenie losowe	1	2
sytuacja kryzysowa	1	3

Źródło: dane GOPS w Wilkowicach

Powyższe dane wskazują, że problem niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby i ubóstwa jest czynnikiem dominującym w strukturze udzielania pomocy, kolejnym powodem jest bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego a dalej bezrobocie, alkoholizm.

Niepełnosprawność i długotrwała choroba dotyczy głównie osób starszych. Dane demograficzne wskazują wyraźnie na problem starzenia się społeczeństwa na terenie Gminy Wilkowice. Jak wiadomo osoby starsze są bardziej narażone na choroby, co często prowadzi także do niepełnosprawności. Starość wiąże się z niższą aktywnością i sprawnością fizyczną, a w konsekwencji często z marginalizacją osób starszych jako zbiorowości. W związku z migracją ludzi młodych wzrasta ilość osób starszych, samotnie mieszkających, które często wymagają opieki. Na terenie gminy zauważalny jest problem zapewnienia opieki, który z biegiem lat może narastać. W związku z tym konieczne jest dostosowanie infrastruktury usług społecznych do potrzeb zwiększającej się społeczności osób starszych w celu umożliwienia pozostawania jak najdłużej samodzielnie w swoim miejscu zamieszkania i aktywnymi w życiu społecznym.

Niepełnosprawność i długotrwała lub ciężka choroba to przesłanki do udzielania pomocy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, uprawniające między innymi do zasiłku okresowego, usług opiekuńczych, świadczenia pielęgnacyjnego czy specjalnego zasiłku opiekuńczego oraz zasiłku stałego. Zgodnie z danymi GOPS w Wilkowicach, na przestrzeni lat 2019-2023 wzrosła liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności oraz liczba odbiorców pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby.

Ze świadczeń pomocy społecznej coraz częściej korzystają osoby w wieku senioralnym, wymagające opieki z powodu choroby lub niepełnosprawności, niemogące samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu. Wzrastają zatem wydatki na domy pomocy społecznej oraz usługi opiekuńcze. Gmina Wilkowice przystąpiła do programów: Opieka wytchnieniowa oraz Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej w ramach programu resortowego Ministra Rodziny i Polityki Społecznej.

Program „Opieka Wytchnieniowa” – edycja 2023, którego głównym celem było wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem

o niepełnosprawności oraz osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz orzeczeniami równoważnymi, poprzez możliwość uzyskania doraźnej, czasowej pomocy w formie usługi opieki wytchnieniowej. Program był realizowany w dwóch formach:

1. Świadczenie usługi opieki wytchnieniowej w ramach pobytu dziennego w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej, ośrodka wsparcia prowadzonym jako zadanie własne samorządu, innym miejscu wskazanym przez uczestnika programu lub jego opiekuna prawnego, które otrzyma pozytywną opinię gminy realizującej program.

2. Świadczenie usługi opieki wytchnieniowej, w ramach pobytu całodobowego w ośrodku wsparcia prowadzonym jako zadanie własne samorządu, w ośrodku/placówce zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym wpisaną do rejestru właściwego wojewody, innym miejscu wskazanym przez uczestnika programu lub jego opiekuna prawnego, które otrzyma pozytywną opinię gminy realizującej program.

W 2023 r. z terenu gminy Wilkowice z powyższego programu skorzystało 16 osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności w tym 3 dzieci, wykorzystano łącznie 2.162,50 godzin wsparcia w miejscu zamieszkania na kwotę: 86.497,61 zł oraz poniesiono koszty obsługi zadania w wysokości: 1.730,80 zł. Program opieka wytchnieniowa w formie całodobowej został zorganizowany dla 11 osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności na kwotę: 75.460,00 zł oraz wykorzystano kwotę 1.509,20 zł na koszty obsługi programu.

Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” edycja 2023, realizowany był w ramach funduszu Solidarnościowego Ministra Rodziny i Polityki Społecznej finansowany na podstawie ustawy z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym. Uczestnicy programu w 70% to osoby wymagające wysokiego poziomu wsparcia tj. ze znacznym stopniem niepełnosprawności w tym osoby z niepełnosprawnością sprzężoną i trudnościami związanymi z mobilnością i komunikacją. Głównym celem programu jest zapewnienie wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności osobom niepełnosprawnym w ich środowisku oraz dążenie do poprawy w funkcjonowaniu w życiu społecznym, wsparcie m.in. polega na pomocy w:

- a) wyjściu, powrocie lub dojazdach w wybrane przez uczestnika Programu miejsce (np. dom, praca, placówki oświatowe i szkoleniowe, świątynie, placówki służby zdrowia i rehabilitacyjne, gabinety lekarskie i terapeutyczne, urzędy, znajomi, rodzina, instytucje finansowe, wydarzenia kulturalne, rozrywkowe, społeczne lub sportowe);
- b) zakupach, z zastrzeżeniem aktywnego udziału uczestnika Programu przy ich realizacji;
- c) załatwianiu spraw urzędowych;
- d) nawiązaniu kontaktu/współpracy z różnego rodzaju organizacjami;
- e) korzystaniu z dóbr kultury (np. muzeum, teatr, kino, galerie sztuki, wystawy);
- f) wykonywaniu czynności dnia codziennego – w tym przez dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności – także w zaprowadzaniu i przyprowadzaniu ich do lub z placówki oświatowej).

Program ma na celu ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz stymulowanie osób niepełnosprawnych do podejmowania aktywności i umożliwienie realizacji prawa do niezależnego życia. Przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

W 2023 r. z terenu Gminy Wilkowice z powyższego programu skorzystało 25 osób, z czego 22 osób posiadało znaczny stopień niepełnosprawności i 3 osoby umiarkowany stopień niepełnosprawności, łącznie wykorzystano 2194 godzin usług na kwotę: 103.839,83 zł oraz 578,00 zł wykorzystano na pokrycie kosztów ubezpieczeń OC lub NNW dla 6 asystentów, 13.405,01 zł wykorzystano na pokrycie kosztów dojazdu środkami transportu asystentów, 2.102,76 zł wykorzystano na pokrycie kosztów obsługi programu. Całkowity koszt realizacji programu: 103.839,83 zł.

Z analizy danych wynika, iż na przestrzeni lat 2019-2023 wzrosła liczba osób uczestniczących w programach Opieka Wytchnieniowa oraz Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej.

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wynika również, iż wzrosła liczba osób korzystających z całodobowej opieki dla osób starszych oraz niepełnosprawnych z terenu gminy Wilkowice.

Kolejną formą wsparcia jest utworzony Klub Seniora w Gminie Wilkowice w ramach Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2021-2025 – Edycja 2021 r. Klub Seniora w Gminie Wilkowice z siedzibą w Bystrej przy ul. Juliana Fałata 14 funkcjonuje od maja 2021 r. W 2023 r. z zajęć w Klubie Seniora korzystało 16 osób (13 kobiet i 3 mężczyzn). Uczestnicy Klubu Seniora mieli zapewniony transport oraz serwis kawowy i ciepły posiłek. W ramach zajęć seniorzy tworzyli rękodzieła, uczestniczyli w zajęciach usprawniających i rekreacyjnych, w wyjściach do kina i na wystawy, prelekcjach np. organizowanych przez Policję, lekarza, farmaceutę, psychologa. W ramach zajęć odbywały się imprezy okolicznościowe, plenerowe, grill. Seniorzy korzystali z tężni solankowych oraz z siłowni na świeżym powietrzu, a także ze sprzętu rehabilitacyjnego w Klubie Seniora. Głównym założeniem Klubu Seniora było stworzenie warunków do aktywnego spędzania czasu dla osób 60+ z terenu gminy Wilkowice, aby jeszcze sprawniej mogły funkcjonować w miejscu zamieszkania.

Wilkowice to gmina, która podejmuje różne działania na rzecz wspierania rodzin m. in. należy zwrócić uwagę na popularność programu Karta Dużej Rodziny – w ramach którego od początku trwania programu tj. od 16 czerwca 2014 r. do dnia 31.12.2023 r. w Gminie Wilkowice zostało zamówionych 2011 sztuk tradycyjnych Kart Dużej Rodziny oraz 1966 sztuk Kart Dużej Rodziny w formie elektronicznej. Celem programu jest przede wszystkim promowanie rodziny jako naturalnego środowiska rozwoju, zwiększanie szans rozwojowych dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych, wspieranie dostępu rodzin wielodzietnych do usług, zachęcanie rodzin do wspólnego spędzania czasu, promowanie pozytywnego wizerunku rodziny wielodzietnej.

Wszystkie te wymienione inicjatywy mają na celu poprawę jakości życia mieszkańców Gminy Wilkowice, zwłaszcza rodzin i osób starszych. Diagnoza społeczna w Gminie Wilkowice stanowi ważny element opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2023-2028. W analizie uwzględniono różne aspekty, takie jak struktura demograficzna mieszkańców, infrastruktura społeczno-techniczna, oświata, opieka zdrowotna, bezpieczeństwo, kultura, sport, rekreacja, turystyka, rynek pracy oraz gospodarka. Warto zwrócić uwagę na problemy w obszarze pomocy społecznej, bezrobocia, bezdomności, uzależnień (alkoholizmu, narkomanii, uzależnień behawioralnych) oraz wyzwania związane z osobami z niepełnosprawnością i długotrwałą chorobą. Strategia ma na celu rozwiązywanie tych problemów i wspieranie rodziny oraz społeczności lokalnej. **Diagnoza społeczna** ma bezpośredni wpływ na lokalne rodziny w Gminie Wilkowice. Oto kilka obszarów, w których może to mieć znaczenie:

1. **Wsparcie finansowe i pomoc społeczna:** diagnoza pozwala zidentyfikować rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji finansowej lub potrzebujące wsparcia. Na tej podstawie można opracować programy pomocy finansowej, świadczenia socjalne i inne formy wsparcia.
2. **Edukacja:** analiza edukacyjna może wykazać, czy rodziny mają dostęp do odpowiednich placówek oświatowych, jakie są wskaźniki wypadnięcia z systemu edukacji, a także czy istnieją specjalne potrzeby edukacyjne w rodzinach.
3. **Opieka zdrowotna:** diagnoza może uwzględniać dostęp do opieki zdrowotnej, profilaktykę zdrowotną i problemy zdrowotne w rodzinach. To może pomóc w opracowaniu programów zdrowotnych i świadczeń.
4. **Bezpieczeństwo:** analiza bezpieczeństwa może wykazać, czy rodziny są narażone na przemoc domową, nadużywanie substancji lub inne zagrożenia. Wspieranie rodzin w tych obszarach może poprawić ich jakość życia.
5. **Zatrudnienie i rynek pracy:** diagnoza może uwzględniać bezrobocie, umiejętności zawodowe i dostęp do miejsc pracy. Wsparcie w znalezieniu zatrudnienia może pomóc rodzinom w poprawie swojej sytuacji finansowej.

W skrócie, diagnoza społeczna jest narzędziem, które pozwala zrozumieć potrzeby lokalnych rodzin i dostosować działania, aby wspierać je w różnych obszarach życia.

3. Analiza SWOT.

Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Szeroka baza instytucji wspierających rodzinę: GOPS, PCPR, Sąd, Policja, służba zdrowia, oświata w tym świetlice szkolne, kościoły i związki wyznaniowe, 3 prywatne DPS, 1 DPS prowadzony przez Powiat belski, Ochotnicze Straże Pożarne działające w każdej miejscowości na terenie Gminy Wilkowice, Straż Gminna, Szpital Kolejowy, Centrum Pulmonologii i Torakochirurgii w Bystrej, Ośrodek Intensywnej Rehabilitacji dla dzieci „Michałkowo” • Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego działającego na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej oraz realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy • Działalność edukacyjna i profilaktyczna Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych • Działalność Punktu Konsultacyjnego działającego przy GKRPA • Funkcjonowanie na terenie powiatu bielskiego Podbeskidzkiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej, Szpitali, PUP, Sądu • Szeroka baza ośrodków kultury na terenie powiatu bielskiego: kina, teatry itp. • Funkcjonowanie gabinetu psychologa dla dzieci i dorosłych w NZOZ w Wilkowicach • Znajomość środowiska lokalnego przez pracowników socjalnych, asystenta rodziny, dzielnicowych i placówek oświatowych • Wysoko wyspecjalizowana kadra GOPS, posiadająca duże doświadczenie, umiejętności pracy z rodziną, na bieżąco podnosząca swoją wiedzę i umiejętności • Funkcjonowanie na terenie gminy placówek kultury: GOK Promyk, Muzeum Fałata, Izba regionalna Stara Stolarska • Działalność kół gospodyń wiejskich, koła emerytów, kultywowanie zwyczajów i 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczająca liczba mieszkań komunalnych i socjalnych • Stereotypowe postrzeganie instytucji pomocowych • Wyuczona bezradność, dziedziczenie negatywnych wzorców, uzależnienie od pomocy społecznej • Brak współpracy ze strony rodzin w rozwiązaniu trudnej sytuacji • „Starzenie się społeczeństwa” • Słabe więzi rodzinne • Odrzucenie autorytetów • Brak placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży • Brak właściwego zagospodarowania czasu przez dzieci i młodzież • Wysokie koszty utrzymania w DPS

<p>obyczajów regionalnych, dbałość o dziedzictwo kulturowe, upamiętnianie wydarzeń historycznych, imprezy dla dzieci</p> <ul style="list-style-type: none"> • Funkcjonowanie Klubu Seniora, Uniwersytetu Trzeciego Wieku • Organizowanie prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych • Strefa przemysłowa 	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Funkcjonowanie programów rządowych wspierających rodziny: KDR, za życiem, AOOD, Opieka wytchnieniowa, Program posiłek w szkole i domu, itp. • Przyjmowanie rozwiązań legislacyjnych korzystnych dla rodziny • Dbanie o rozwój współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego • Rozwój współpracy instytucji i organizacji na poziomie lokalnym • Rozwijanie i dążenie do wzmacniania roli opiekuńczo-wychowawczej rodziny • Możliwość podnoszenia kwalifikacji pracowników służb społecznych • Możliwość wykorzystywania nowych narzędzi w pracy z rodziną, klientem pomocy społecznej • Wdrażanie nowych programów profilaktycznych • Możliwość pozyskania środków z Europejskiego Funduszu Społecznego i innych instytucji • Pedagogizacja rodziców • Wzbogacenie oferty edukacyjno-wychowawczej • Promowanie zdrowego trybu życia • Rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych • Szeroko rozumiana profilaktyka wśród dzieci, młodzieży i dorosłych • Organizowanie spotkań i imprez środowiskowych • Likwidacja barier architektonicznych • Współuczestnictwo w kampaniach społecznych dotyczących przemocy domowej 	<ul style="list-style-type: none"> • Bezrobocie w tym długotrwałe, powodujące wzrost dysfunkcji w niektórych rodzinach • Niepełnosprawność i długotrwała choroba, powodująca trudną sytuację rodziny, szczególnie osób starszych • Zanik więzi rodzinnych i wartości rodzinnych • Wzrost zagrożenia chorobami społecznymi- choroby nowotworowe, gruźlica, SARS COV-2, uzależnienia itp. • Rozpad rodziny-rozwoły, separacje, wyjazdy za granicę • Trudna sytuacja Ukrainy- napływ uchodźców • Izolacja i marginalizacja osób wykluczonych społecznie • Rosnąca liczba zadań do realizacji przez GOPS, samorządy przy braku lub niewielkim poziomie wsparcia finansowego • Niewystarczające wsparcie państwa dla samorządów w rozwiązywaniu kluczowych problemów społecznych • Rosnące koszty utrzymania rodzin

III. Organizacja wsparcia dla rodzin.

Rodzina jest podstawową komórką życia społecznego, która jest pierwszym i najważniejszym środowiskiem wychowawczym dziecka. Rodzina dziecka wpływa na jego osobowość, życie i rozwój. Jest miejscem, w którym dziecko doświadcza swoich pierwszych kontaktów z otoczeniem, zaczyna poznawać i rozumieć wartości społeczne. Rodzina to także najbliższe człowiekowi środowisko życia, najbliższa mu grupa, która może, a właściwie powinna wzbogacać jego życie, zaspokajać podstawowe potrzeby biologiczne, psychiczne, materialne, dawać poczucie bezpieczeństwa, zadowolenie i psychiczne oparcie. Rodzina poprzez różnorodne oddziaływania opiekuńcze i wychowawcze, przyczynia się do fizycznego, psychicznego i społecznego rozwoju dziecka. Dzięki tym oddziaływaniom przygotowuje je do samodzielnego życia w społeczeństwie. Równocześnie rodzina przekazuje dziecku wartości, normy, wzory zachowań i obyczaje kulturowe społeczeństwa, do którego przynależy.

W dzisiejszych czasach problem różnorodnych zagrożeń z jakimi spotyka się rodzina jest zagadnieniem bardzo niepokojącym. Zaspokojenie podstawowych potrzeb materialnych staje się często trudne do zrealizowania. Wzrost kosztów utrzymania sprawia, iż coraz więcej rodzin boryka się z trudnościami finansowymi. Załamania, depresje rodziców i opiekunów związane z brakiem środków na utrzymanie, mają bardzo negatywny wpływ na dzieci, powodują tym samym osłabienie więzi rodzinnych oraz ich dysfunkcje.

Fala różnorodnych zjawisk patologicznych w tym ubóstwo, alkoholizm, narkomania, uzależnienia behawioralne, długotrwałe choroby i niepełnosprawność przyczyniają się do powstawania wielu sytuacji konfliktowych, których negatywne skutki najbardziej dotyczą dzieci.

Mając na celu skuteczne przeciwdziałanie pojawianiu się kryzysów i narastaniu problemów w rodzinach konieczne jest utworzenie profesjonalnego, sprawnie funkcjonującego systemu poradnictwa specjalistycznego i wsparcia rodzin. Stworzenie możliwości pomocy rodzinie w rozwiązywaniu bieżących problemów pojawiających się na poszczególnych etapach życia rodzinnego może zapobiec narastaniu i pogłębianiu się dysfunkcji i wykluczeniu społecznemu rodziny.

Trudna sytuacja społeczno-ekonomiczna powoduje to, że ustawodawca nakłada na samorządy terytorialne obowiązek wypracowania nowego interdyscyplinarnego i efektywnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną.

Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i przy jej aktywnym zaangażowaniu, uwzględniając zasadę pomocniczości. Chodzi tu o obustronny wysiłek zarówno członków rodziny jak i pracowników instytucji pomocy społecznej (pracownik socjalny, asystent rodziny), zmierzający do przywrócenia naturalnych więzi i normalizacji życia rodzinnego. W swoich działaniach pracownicy socjalni oraz asystenci rodziny mają za zadanie wspomaganie i wspieranie, a nie zastępowanie rodziców w wypełnianiu ich funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Rozwiązaniem w systemie pomocy społecznej jest możliwość zatrudniania asystentów rodziny do pracy na rzecz rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Rolą asystenta rodziny jest całościowe wspieranie rodziny wychowującej dzieci zagrożone wykluczeniem społecznym, poprzez wzbudzanie ich wiary we własne siły, podniesienie samooceny. Działania asystenta rodziny mają wspomagać rozwój kompetencji wszystkich członków rodziny poprzez indywidualne podejście do rodziny i jej problemów. Należy podkreślić, iż rolą asystenta rodziny nie jest przejmowanie działań za rodzinę, ale wspieranie jej w wykonywaniu określonych obowiązków, ukierunkowanie na działania w taki sposób, by przyniosły one zamierzone rezultaty.

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

Obowiązek wspierania rodziny oraz organizacja pieczy zastępczej w zakresie ustawowym spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

1. Zadania gminy.

Do zadań własnych gminy w zakresie pieczy zastępczej należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny, tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny, tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających, prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci. Finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny, kosztów związanych z udzielaniem pomocy, ponoszonych przez rodziny wspierające. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy. Rodzinie, która przeżywa trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej zapewnia się następujące wsparcie:

- analiza sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie,
- wzmocnienie roli i funkcji rodziny,
- rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
- podniesienie świadomości w zakresie planowania i funkcjonowania rodziny,
- pomoc w integracji rodziny,
- przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- dążenie do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny prowadzone jest za jej zgodą, przy aktywnym jej uczestnictwie, z uwzględnieniem jej zasobów.

W przypadku, gdy ośrodek pomocy społecznej poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy i dokonuje analizy sytuacji rodziny. Jeżeli z analizy wynika konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występuje do kierownika ośrodka pomocy społecznej z wnioskiem o jego przydzielenie.

Zadaniem wynikającym z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest zatrudnienie Asystenta rodziny. Asystent rodziny ma za zadanie:

- 1) opracować i realizować plan pracy z rodziną, we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;
- 2) opracować, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- 3) udzielać pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 4) udzielać pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych i psychologicznych;
- 5) udzielać pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- 6) wspierać aktywności społeczne rodzin;
- 7) motywować członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- 8) udzielać pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- 9) motywować do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- 10) udzielać wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;

- 11) udzielać wsparcia dzieciom przez towarzyszenie im podczas posiedzenia albo rozprawy z jego udziałem;
- 12) podejmować działania interwencyjne i zaradcze w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- 13) prowadzić indywidualne konsultacje wychowawcze dla rodziców i dzieci;
- 14) realizować zadania określone w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”;
- 15) prowadzić dokumentację dotyczącą pracy z rodziną;
- 16) dokonywać okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku;
- 17) monitorować funkcjonowanie rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- 18) sporządzać, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
- 19) współpracować z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
- 20) współpracować z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą diagnostyczno-pomocową w celu przeciwdziałania przemocy domowej.

Rolą asystenta jest praca z rodziną, która wymaga wsparcia zewnętrznego, w związku z zagrożonym dobrem małoletnich dzieci. Asystent rodziny nie powiela pracy pracownika socjalnego tylko realizuje zadania narzucone ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Koniec pracy asystenta z rodziną następuje wówczas, gdy rodzina osiągnie samodzielność i prawidłowo wykonuje funkcje opiekuńczo-wychowawcze.

ASYSTENT RODZINY realizacja w 2022 r. i 2023 r.

Rok	2022	2023
Liczba asystentów rodziny	1 osoba	2 osoby od 1 czerwca 2023 r. asystent zatrudniony jest na ½ etatu
Liczba rodzin objętych wsparciem	17	10
Koszt realizacji zadania – ogółem	93.316,13	73.483,11
Koszt realizacji zadania – środki własne	90.316,13	72.483,11
Koszt realizacji zadania – dotacja z budżetu państwa	3.000,00	1.000,00

Źródło: dane GOPS w Wilkowicach

2. Zadania powiatu.

Do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych, zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia, tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych, prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym, organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do

powstawania: grup wsparcia, specjalistycznego poradnictwa, wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich, prowadzenie rejestru danych: zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka.

Kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej albo centrum usług społecznych dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka,

Finansowanie świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu, pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.

Ponadto do zadań powiatu należy realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz rządowego programu wspierania rodzin, finansowanie pobytu w pieczy zastępczej małoletnich cudzoziemców, finansowanie wydatków związanych z dowozem do rodziny zastępczej, rodzinnego domu dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego, a także związanych z odwiezieniem dziecka, gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na czas określony, jeżeli sposób i zasady pokrycia kosztów powrotu dziecka nie wynikają z orzeczenia lub informacji sądu lub innego organu państwa obcego, średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka oraz świadczeń pieniężnych, pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne dotyczących małoletnich umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, finansowanie dodatków.

Formami pieczy zastępczej są: rodziny zastępcze spokrewnione, rodziny zastępcze niezawodowe, rodziny zastępcze zawodowe, w tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne oraz Rodzinne domy dziecka.

Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie: placówek opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych.

Dzieci w pieczy zastępczej umieszczane są na podstawie orzeczenia sądu. Rodzina zastępcza oraz rodzinny dom dziecka zapewniają dziecku całodobową opiekę i wychowanie w szczególności:

- traktują dziecko w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej,
- zapewniają dostęp do przysługujących świadczeń zdrowotnych,
- zapewniają kształcenie, wyrównywanie braków rozwojowych i szkolnych,
- zapewniają rozwój uzdolnień i zainteresowań,
- zaspokajają jego potrzeby emocjonalne, bytowe, rozwojowe, społeczne i religijne,
- zapewniają ochronę przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie prywatne dziecka,
- umożliwiają kontakt z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba, że sąd postanowi inaczej.

Za dzieci umieszczone w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi wydatki (wydatki na opiekę i wychowanie dziecka przyznawane przez powiat):

- 1) 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,

- 2) 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 3) 50% w trzecim i następnym latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

ODPŁATNOŚĆ ZA DZIECI POZOSTAJĄCE W PIECZY ZASTĘPCZEJ w 2022 i 2023 r.

Rok	2022	2023
Liczba dzieci	35	25
Liczba dzieci umieszczonych w spokrewnionych rodzinach zastępczych	13	8
Liczba dzieci umieszczonych w niespokrewnionych rodzinach zastępczych	6	3
Liczba dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej	16	14
Koszt realizacji zadania – ogółem	348.676,83	430.559,68

Źródło: dane GOPS w Wilkowicach

IV. Realizacja programu.

1. Adresaci programu.

Program skierowany jest do wszystkich rodzin i dzieci zamieszkałych na terenie Gminy Wilkowice, a w szczególności:

- rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- rodzin zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej;
- rodzin, w których władza rodzicielska została odebrana lub ograniczona poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej;
- rodzin, w których występuje problem przemocy w rodzinie;
- rodzin dysfunkcyjnych;
- dzieci przebywających w pieczy zastępczej;

2. Cel główny i cele szczegółowe programu.

Cel główny:

Kontynuacja i rozwój systemowego wsparcia rodzin wymagających pomocy, zagrożonym wykluczeniem społecznym przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Cele szczegółowe:

1. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących.
2. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny.
3. Zapewnienie profesjonalnego wsparcia rodzinom biologicznym w celu prawidłowego pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

3. Harmonogram realizacji zadań programu.

Zadanie i działania	Wskaźniki realizacji zadania	Realizatorzy	Planowany termin realizacji	Źródło finansowania
Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących				
Motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz niwelowania własnych dysfunkcji	Liczba osób, które podjęły terapię. Liczba założonych Niebieskich Kart, liczba osób, które ukończyły terapię.	GOPS w Wilkowicach, ZI w Wilkowicach, GKRPA w Wikowicach	2024 - 2026	Środki własne, środki zewnętrzne
Praca socjalna świadczona na rzecz rodzin polegająca na wzmacnianiu zdolności do pełnienia prawidłowych funkcji w społeczeństwie	Liczba rodzin objętych wsparciem	GOPS w Wilkowicach	2024 - 2026	Środki własne, środki zewnętrzne
Współpraca z instytucjami świadczącymi pomoc na rzecz rodzin – kuratorami sądowymi, policją, placówkami oświatowymi, placówkami służby zdrowia	Liczba podjętych interwencji.	GOPS w Wilkowicach, ZI w Wilkowicach, GKRPA w Wikowicach, Placówki oświatowe, Placówki służby zdrowia, Policja, Kuratorzy	2024 - 2026	Środki własne, środki zewnętrzne
Szczegółowe i wieloaspektowe rozpoznanie sytuacji rodzin przeżywających trudności	Liczba rodzin przeżywających trudności	GOPS w Wilkowicach, placówki oświatowe	2024 - 2026	Środki własne, środki zewnętrzne
Kierowanie osób uzależnionych na leczenie	Liczba osób, które podjęły terapię, liczba osób, które ukończyły terapię	GKRPA w Wilkowicach, GOPS w Wilkowicach	2024 - 2026	Środki własne, środki zewnętrzne
Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny				
Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej	Liczba rodzin: - objęta pomocą społeczną, - korzystających z zasiłków rodzinnych,	GOPS w Wilkowicach	2024 - 2026	Środki własne, środki zewnętrzne

	funduszu alimentacyjnego,			
Realizacja rządowego programu dla rodzin wielodzietnych – Karta Dużej Rodziny	Liczba wydanych Kart Dużej Rodziny	GOPS w Wilkowicach	2024 - 2026	Środki zewnętrzne
Świadczenia pomocy w postaci posiłków w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028	Liczba rodzin i dzieci oraz osób dorosłych korzystających z posiłków	GOPS w Wilkowicach	2024 - 2026	Środki własne, środki zewnętrzne
Obejmowanie rodzin wsparciem asystenta rodziny	Liczba rodzin współpracujących z asystentem	GOPS w Wilkowicach, Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej	2024 - 2026	Środki własne, środki zewnętrzne
Działania Zespołu Interdyscyplinarnego na rzecz rodzin, w których występuje problem przemocy	Liczba założonych Niebieskich Kart	Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Wilkowice	2024 - 2026	Środki własne, środki zewnętrzne
Zapewnienie profesjonalnego wsparcia rodzinom biologicznym w celu prawidłowego pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych:				
Finansowanie zatrudnienia asystenta rodziny zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	Liczba asystentów, liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	GOPS w Wilkowicach	2024 - 2026	Środki własne, środki zewnętrzne
Zabezpieczenie w budżecie środków finansowych na współfinansowanie pobytu dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, koszt współfinansowania	GOPS w Wilkowicach	2024 - 2026	Środki własne, środki zewnętrzne
Zapewnienie dostępności poradnictwa specjalistycznego oraz organizowanie i informowanie o miejscach pomocy	Liczba i formy przekazów o miejscach udzielania pomocy	GOPS w Wilkowicach, Urząd Gminy w Wilkowicach, GKRPA	2024 - 2026	Środki własne, środki zewnętrzne
Wsparcie w zakresie organizowania czasu wolnego dzieciom poprzez rozwój różnorodnych form wsparcia dziennego	Liczba dzieci i młodzieży biorących udział w zorganizowanych zajęciach	Placówki oświatowe, GOPS w Wilkowicach, GKRPA	2024 - 2026	Środki własne, środki zewnętrzne
Współpraca z policją, szkołami w celu wypracowania wspólnych działań profilaktycznych	Liczba i rodzaj działań, liczba osób objętych wsparciem,	GOPS w Wilkowicach, Urząd Gminy w Wilkowicach	2024 - 2026	Środki własne, środki zewnętrzne

Podejmowanie działań na rzecz powrotu dzieci do rodzin biologicznych.	Liczba dzieci, które powróciły do rodziny biologicznej	GOPS w Wilkowicach, Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej	2024 - 2026	Środki własne
---	--	---	-------------	---------------

4. Podmioty współpracujące.

Program będzie realizowany poprzez współpracę z niżej wymienionymi instytucjami:

- Urząd Gminy w Wilkowicach;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wilkowicach;
- Placówki Oświatowe z terenu Gminy Wilkowice;
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wilkowicach;
- Gminny Ośrodek Kultury „Promyk” w Bystrej;
- Gminna Biblioteka Publiczna w Wilkowicach;
- Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Wilkowice;
- Komisariat Policji w Szczyrku;
- Posterunek Policji w Wilkowicach;
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku-Białej;
- Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej.

5. Finansowanie programu.

Zadania trzyletniego Gminnego Programu Wspierania Rodziny będą realizowane i wdrażane etapowo i zgodne z możliwościami finansowymi Gminy. Program finansowany będzie ze środków:

- budżetu Gminy Wilkowice,
- dotacji z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych,
- funduszy pozyskanych w ramach resortowych programów oświatowych,
- środków pozabudżetowych - projekty

6. Przewidywane efekty realizacji programu.

Przewiduje się, że program przyniesie następujące efekty:

- 1) podniesienie poczucia bezpieczeństwa socjalnego rodzin,
- 2) poprawa funkcjonowania rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny (poprawa relacji w rodzinie, nabycie umiejętności gospodarowania budżetem, utrzymanie czystości w mieszkaniu, zachowanie higieny osobistej, większe zainteresowanie ze strony rodziców edukacją dzieci ich stanem zdrowia),
- 3) ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego rodzin z różnego rodzaju dysfunkcjami, uzależnieniami,
- 4) przeciwdziałanie umieszczeniu dzieci w szeroko rozumianej pieczy zastępczej,
- 5) reintegracja rodziny naturalnej poprzez powrót dziecka do rodziny,
- 6) współpraca rodziców z instytucjami w celu powrotu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do rodziny biologicznej,
- 7) rozszerzenie oferty działań pomocowych, kulturalnych, oświatowych na rzecz rodziny ze szczególnym uwzględnieniem rodzin wielodzietnych,
- 8) udzielenie wsparcia kobietom i rodzinom zgodnie z założeniami ustawy „Za życiem”,
- 9) podniesienie świadomości społeczeństwa w zakresie dostępnych form wsparcia dla rodzin przeżywających trudności lub nimi zagrożonych,

7. Możliwe zagrożenia, które ograniczą lub uniemożliwią osiągnięcie założonych efektów

Zagrożenia jakie mogą uniemożliwić osiągnięcie założonych efektów:

- 1) Niechęć rodzin do podjęcia współpracy z asystentem rodziny, która może przejawiać się brakiem podejmowania działań ze strony poszczególnych członków rodzin niezbędnych do realizacji opracowanego wspólnie planu pracy z rodziną, który ma na celu poprawę ich funkcjonowania w środowisku.
- 2) Brak wystarczających środków finansowych na realizację zadania może uniemożliwić w pełnym zakresie asystentom rodziny podnoszenie swoich kwalifikacji, jak również uniemożliwi zatrudnienie specjalistów (np. psychologa, pedagoga, radcę prawnego), którzy swoimi działaniami mieliby wesprzeć pracę asystenta rodziny. Należy mieć świadomość, że ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminy szereg nowych zadań nie zabezpieczając środków finansowych na ich realizację.

8. Monitoring programu.

Monitoring i ewaluacja Programu mają na celu sprawdzanie efektywności i zgodności prowadzonych działań z założonymi wcześniej celami, by w konsekwencji zwiększać efektywność pracy poszczególnych jednostek zaangażowanych w działania na rzecz wspierania rodziny przeżywającej trudności opiekuńczo-wychowawcze.

Określone w Programie cele, działania i wskaźniki powinny być na bieżąco monitorowane i weryfikowane, z uwzględnieniem szybko zmieniającego się otoczenia zewnętrznego oraz zasobów gminy i potrzeb jej mieszkańców, co pozwoli na ewentualną modyfikację zaplanowanych działań.

Program poddawany będzie ewaluacji corocznie w terminie do dnia 31 maja danego roku w oparciu o dane przygotowane przez podmioty zaangażowane w jego realizację. Na podstawie zebranych danych statystycznych i opisowych zostanie opracowane sprawozdanie zawierające podsumowanie i wnioski płynące z realizacji działań w danym roku sprawozdawczym, z uwzględnieniem priorytetów i potrzeb w zakresie przyszłych zadań realizowanych na rzecz wspierania rodziny przeżywającej trudności opiekuńczo-wychowawcze.

Podmiotem odpowiedzialnym za monitoring i ewaluację programu będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wilkowicach we współpracy z podmiotami zaangażowanymi w jego realizację.

